

2/2005

Образовни рефлексии

BUREAU FÜR BERUFSSCHULUNG UND BERATUNG
BUREAU FÜR DIE BERUFSSCHULEN

Списание за теорија и практика во воспитанието и образованието

Имајте внимание

Information

Роза Перушоска:
Нова Концепција за основно образование на
возрасните

65

Roza Perushoska:
New Convention on Adult Elementary Education

Даница Талимхоска; д-р Никола Димитров:
За првпат во Република Македонија натпревар
за цртање карта за животната средина

68

Danica Talimxhioska; d-r Nikola Dimitrov:
First Competition in the Republic of Macedonia on
Drawing Environmental Map

Георгина Јакимова:
Актуелни прашања за професионалното
образование во Руската Федерација

73

Georgina Jakimovska:
Current Issues of Professional Education in the Russian
Republic

проф. д-р Вера Георгиева:
Владо Тимовски „Образованието и религијата,
Соочување со веронауката“, Феникс,
Скопје, 2005

77

Vera Georgieva:
Vlado Timovski: Education and Religion, Facing
Religious Education , Feniks, Skopje, 2005

ЗА ПРВПАТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НАТПРЕВАР ЗА ЦРТАЊЕ КАРТА ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Даница Таламциоска
д-р Никола В. Димитров

ВОВЕД

Во текстот се изнесени сублимирани активности од натпреварот за цртање карти за животната средина на ученици од Прилеп, реализиран како дел од заедничкиот проект помеѓу Јапонската агенција за меѓународна соработка (ЈСА) и Државниот завод за геодетски работи на Република Македонија (DZGD), односно само сегментот кој опфаќа популаризација на географските карти во функција на цртање карти за животната средина од страна на ученици од основното образование (од V до VIII одделение).

Јапонската агенција за меѓународна соработка (ЈСА) од 2004 година на барање на Владата на Република Македонија и во соработка со Државниот завод за геодетски работи (DZGR) започна со изработка на нови топографски карти на Република Македонија, во размер од 1:25.000. Овој проект својата работа ќе ја заврши во 2006 година.

Во рамките на Студискиот тим на ЈСА кој работи на изработка на картите, работи и експерт за популаризација на географските карти кај училишната младина, односно тој има за цел да изврши едукација на учениците како на наједноставен начин да изработат, да нацртаат и да ги читаат картите. Бидејќи во Македонија има недостиг на топографски карти и истите се недостапни за

користење од страна на населението се јавува потреба од транспарентност при изработката на картите и едукативен пристап кај младите генерации. Најцелисходен начин младите да се оспособат со наједноставните методи и техники на цртање - изработка на карти кои третираат проблеми од животната средина, е преку нивно непосредно учество во изработка на карти.

Со цел да се популаризира проектот, студискиот тим на ЈСА организира пилот - натпревар за цртање карта на животната средина. За реализација на овој проект беше избран Прилеп, односно седумте основни училишта од градот. За главен координатор на проектот од јапонска страна беше поставен г-дин Каору Цуда - експерт за популаризација на картографијата, а од македонска страна г-дин Сашо Димески - лидер на тимот на ДЗГР.

Натпреварите од овој вид се вообичаени во Кралството Јапонија, но во Република Македонија за првпат се организира еден ваков натпревар. За успешна реализација на натпреварот и сите пропратни активности носителите на едукативниот сегмент од проектот остварија контакти со Министерството за образование и наука и со директорот на Бирото за развој на образованието г-дин Камил Целадини. Директорот на Бирото даде целосна поддршка на проектот и за неговата реализација, од негова страна, беа задолжени раководителот на ПЕ - Прилеп г-ѓа Даница Таламциоска и советникот по географија д-р Никола В. Димитров од ПЕ - Битола, кои многу помогнаа за успешно реализирање на пилот - проектот.

ПОЧЕТНИ АКТИВНОСТИ НА ПИЛОТ - ПРОЕКТОТ

Проектот започна со реализација во ноември 2004 година, со средби во подрачните единици на Бирото во Прилеп и во Битола и со промоција на проектот пред директорите, наставниците по географија и учениците во сите седум основни училишта во Прилеп кој, всушност, е и прв натпревар од овој вид надвор од границите на Јапонија.

Проектот во прилепските основни училишта го претстави г-дин Каору Цуда, при што на учениците им даде драгоцени податоци за функцијата на картите за животната средина, за начините, техниките и методите на изработката, целта на натпреварот, правилата по кои ќе се одвива и временската рамка, како и кога ќе се доделат наградите на најуспешните трудови. Учениците имаа непосредни средби со него и можност да слушнат како се организираат натпреварите во Јапонија. Притоа им беа покажани примери на изработени карти на животната средина на ученици од Јапонија, да прашуваат и да даваат свои размислувања. Беше задоволство да се посматраат децата како со интерес го следеа објаснувањето, како со интерес поставуваа прашања и како големата аерофотографија на Прилеп мотивирачки делуваше врз нив, барајќи ги во картата своето училиште, својата улица, дом и како громогласно и масовно ја прифатија одговорната работна задача.

Посета на одделенијата

Главната цел на проектот е да се информираат учениците за важноста на картите и да се оспособат да направат карти кои третираат проблеми од животната средина.

Посебни цели се:

- да се изработат карти на животната средина;
- да се зголеми еколошката свест кај учениците;
- да се подобрат нивните вештини за набљудување

и изработка на карта;

- да ја запознаат непосредната околина;
- да се оспособат да идентификуваат одредени појави, состојби, проблеми од животната состојба;
- да се направи изложба од изработените карти,

со презентација од учениците;

- да се прошири мрежата на љубители на карти и да се шири идејата за употреба на картите.

Натпреварот за цртање карта на животната средина во прилепските основни училишта предизвика голем интерес кај учениците од предметна настава. По презентацијата на правилата за учество на натпреварот на учениците им беа поделени потребните материјали за цртање на картите. Така, од средината на ноември 2004 година натпреварот започна со конкретна реализација.

ЧЕКОРИ/ЕТАПИ ЗА ИЗРАБОТКА НА КАРТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

На средбите со учениците и наставниците по географија носителите на проектот им ги објаснија чекорите на изработка на картите. Исто така, им беа прикажани примери на карти изработени од деца од Јапонија и им беше објаснето што, всушност, претставува картата на животната средина. Учениците добија сознанија дека картата на животната средина е карта која покажува одредена состојба во околината на која ѝ претходи истражување. Односно, тоа е карта изработена од самите ученици и за која треба да се заземат одредени ставови.

На учениците им се презентира дека предмет на нивното набљудување и истражување може да бидат бројот, видовите, состојбата на дрвјата, цвеќињата, пар-

ковските и другите зелени површини во градот, дворедите околу сообраќајниците, потоа состојбите околу сообраќајната инфраструктура - патиштата, сообраќајните средства, сообраќајните знаци, одредени комунални проблеми, состојбите со јавните објекти, туристичките, културните, историските и другите локалитети, состојбите околу станбените згради, проблемите во јавната хигиена и слично. По завршувањето на набљудувањето учениците пристапуваат кон цртање карта на која ги внесуваат резултатите од нивното истражување. При изработката на картите учениците требаше да внимаваат на точноста на изнесените податоци и картите да поседуваат одредени естетски квалитети.

Процесот на изработка-цртање на една карта за животната средина ги има следните етапи:

1. Планирање
2. Подготовка на теренско истражување
3. Теренско истражување
4. Забележување
5. Цртање карта и компилација на податоци
6. Финализирање на резултатите
7. Презентација.

Во зависност од целите кои се поставени во истражувањето, наставникот заедно со учениците се определува за големината на групата која ќе истражува и ќе нацрта карта на животната средина. Сепак, најдобро е учениците сами да ја одберат темата за која се заинтересирани. Исто така, пожелно е учениците сами да одредат симболи, кратенки, иницијали, размер, графички и табеларни прилози и други податоци и забелешки кои ќе ги внесат во картите. На учениците им беше сугерирано дека картите можат да ги работат во група до максимум пет ученици, но и во парови-тандеми и индивидуално. Еден од најважните критериуми при изработката на картите е: тие да бидат изработени од страна на учениците, да даваат информации за животната средина и да бидат лесно разбирливи за секој што ќе ја погледне картата.

Како временска рамка за изработка на картите беше определен периодот од 15 ноември 2004 до 31 јануари 2005 година.

РЕЗУЛТАТИ ОД НАТПРЕВАРОТ

Натпреварот предизвика голем интерес кај учениците, а тоа го потврдува големиот број нацртани-изработени карти. До комисијата за прегледување на картите пристигнаа 276 групи и поединечни карти изработени од 886 ученици, односно во натпреварот зедоа учество над 25% од вкупната популација на ученици од предметна настава во Прилеп. На 9 февруари 2005 година сите карти беа разгледани и оценети од жири-комисијата во состав: г-дин Каору Цуда, експерт за карти при ЈСА, г-дин Сашо Димески, претставник на ДЗГР, д-р Никола В. Димитров, советник по географија при БРО-ПЕ Битола, г-ѓа Даница Таламциоска, раководител на ПЕ Прилеп, и г-ѓа Елизабета Атанасоска, новинар во РТВ Прилеп.

При оценувањето од страна на комисијата се почитувани следните критериуми:

- картите да содржат веродостојни информации кои се произлезени од истражувањето реализирано од страна на учениците;
- предмет на темата на истражувањето да биде животната средина;
- картите да бидат лесно разбирливи;
- да бидат уредни и јасни.

Од вкупно 276 карти, од страна на комисијата наградени беа 19 карти, и тоа: по две најдобри карти од V, VI, VII и VIII одделение или вкупно 8 карти. Потоа беа избрани 4 најимпресивни карти, една наградена карта од страна на БРО, една од РТВ Прилеп, една награда од ДЗГР и една наградена карта од ЈСА, една најкреативна карта. Доделена е, исто така, награда за најактивно училиште, за најдобра групна и најдобра индивидуална карта.

Вкупно беа наградени 45 ученици. Наградите на учениците беа доделени на 18.02.2005 година, на јавната изложба каде беа изложени наградените трудови и

уште стотина други успешни карти. Церемонијата на доделувањето на наградите се одржа во Домот на културата „Марко Цепенков“ во Прилеп. Учениците добија најразлични награди, како фотоапарати, музички системи, вокмени, ЦД-плеери, блузи, папки и друго. Симболични подароци добија и сите останати ученици (украсни шолји и папки). Две најуспешни карти од страна на учениците истражувачи беа јавно презентирани.

За најактивно училиште вклучено во натпреварот, односно со најмногу изработени карти беше прогласено училиштето „Кире Гаврилоски“, кое доби посебна награда - еден персонален компјутер. Исто така, благодарници за учеството на натпреварот и подароци добија 14-те наставници по географија, како и членовите на комисијата.

Изложбата на наградените карти и на уште стотина други добро изработени карти на животната средина во Прилеп предизвика голем интерес не само кај учениците и наставниците, туку и кај родителите и останатите граѓани. Изложбата во текот на двата дена масовно и организирано беше посетена од страна на сите основни училишта во градот, што значи дека ја видоа повеќе илијади посетители од најразлична возраст.

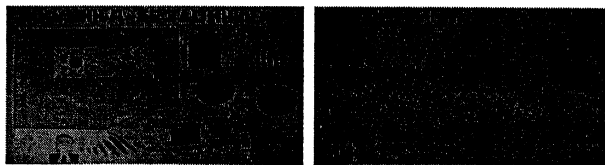
Организаторот на натпреварот со наградените ученици и наставниците по географија на 28 мај реализира еднодневна екскурзија во Охрид.

Според видот и обемот на наградувањето, може да констатираме дека ваков натпревар во Република Македонија по предметот географија досега не е реализиран.

Активностите од проектот продолжуваат и во октомври 2005 година, кога дел од најуспешните (наградени) карти ќе учествуваат на натпреварот кој ќе се одржи во Јапонија. Исто така, резултатите од овој проект ќе им бидат соопштени на Главната канцеларија на Јапонската агенција за меѓународна соработка (ЈСА) во Токио, како и на владите на Македонија и Јапонија.

Дел од наградените карти
Резиме

VIII одделение

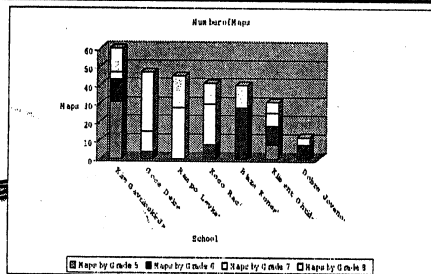

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

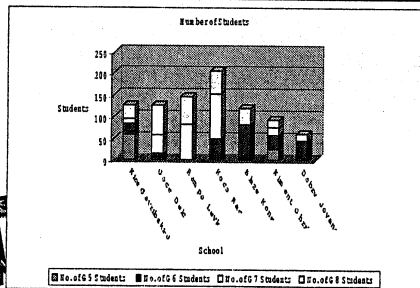
Број на карти

	Игра Географски Игра	Свои Земјо	Република Македонија	Нови Републики	Свои Населба	Кметство Организација	Друга Институција	Вкупно
65	31	0	0	0	1	8	0	40
66	12	4	0	8	27	10	8	69
67	4	11	28	22	0	7	0	72
68	13	32	17	11	12	6	4	95
Total	60	47	45	41	40	31	12	276

Број на ученици

	Игра Географски Игра	Свои Земјо	Република Македонија	Нови Републики	Свои Населба	Кметство Организација	Друга Институција	Вкупно
65	60	0	0	0	5	28	0	93
66	25	16	0	50	78	31	46	246
67	10	42	84	103	0	18	0	257
68	32	70	63	54	38	17	16	290
Total	127	128	147	207	121	94	62	886

РЕЗИМЕ

Пилот - проектот „Да направиме карта на нашата животна средина“ е прв проект во кој на директен начин се инволвирали наставниците по предметот географија, а според масовноста се потврди дека интересот на нашите ученици и наставници за овој вид натпревар е голем. Големiot број изработени карти и нивниот квалитет потврдија дека поставените цели се остварија. Учениците изработија многу разновидни карти, секоја успешна, секоја обоена со детска инвентивност, љубопитност, секоја посебно убава. Особена специфика на натпреварот даде изборот на темите на картите, пример: „Мојата улица некогаш и сега“, „Старата чаршија“, „Куќињата бездомници“, „Посетеноста на нашиот парк“ и многу други теми, што покажува дека содржините од непосредната околина се интересни и дека и понатаму треба да бидат предмет на опсервации и истражувања во функција на изградување граѓанска култура и еколошка свест кај учениците.

За успешноста на проектот зборува и воодушевувањето на г-дин Каору Цуда кој рече дека е задоволен и среќен што е овозможено едно позитивно искуство од Јапонија да се пренесе во Македонија и дека добро би било ова искуство да се практикува и понатаму.

Ваквиот натпревар, со малку повеќе желба и организирана работа на наставниците, советниците и другите субјекти во образованието, може да се организира на повисоко ниво, односно да добие републички карактер. Предизвик кој може да стане реалност на интегрирана цел - подигнување на нивото на картографската и еколошката едукација кај учениците во функција на изградување животни вештини и култура на живеење.